

Domoznanski mozaik – Na današnji dan

BREŽIČANI (VSAJ URADNO) NISO JEDLI NEUŽITNIH ŽIVIL

Nedavno smo obeležili 40. obletnico nesreče černobilske jedrske elektrarne, ob kateri je zaradi eksplozije in požara v četrtem reaktorju prišlo do izjemno obsežnega izpusta radioaktivnih snovi. Kombinacija pomanjkljive zasnove reaktorja ter niza človeških napak je 26. aprila 1986 privedla do največje jedrske nesreče v zgodovini. Tega usodnega dne je Černobil postal sinonim za dogodek katastrofalnih razsežnosti. Danes velja, da glavni vzrok za nesrečo ni bil tehnični ali konstrukcijski, temveč odsotnost varnostne kulture.

Prvi, ki je pri nas poročal o nesreči v Černobilu, je bil Radio Ljubljana 29. aprila zjutraj, torej tri dni po nesreči. Zaradi sovjetske informacijske blokade so ljudje o razsežnosti nesreče izvedeli posredno ter z zamudo, kar je povzročilo negotovost in nezaupanje. Posledice povečanega radioaktivnega sevanja, ki so ga zaznali v večjem delu Evrope, so jugoslovanske oblasti poskušale preprečiti oz. zmanjšati z vrsto ukrepov. Med ključnimi ukrepi v Sloveniji so bila priporočila za omejitev uživanja sveže zelenjave, mleka in drugih živil, ki bi lahko bila kontaminirana.

Na današnji dan, 15. maja 1986, je *Dolenjski list* objavil članek, katerega očitni namen je bil razpršitev dvomov med občani Brežic glede učinkovitosti sprejetih ukrepov. Mnogi so bili v skrbeh, če morda le niso zaužili kontaminiranih živil. Odgovorni so pojasnjevali, da so v prvih dneh po černobilski katastrofi živila sproti analizirali v jedrski elektrarni v Krškem. Vzorce so jemali na tržnicah, v ustanovah, pri dobaviteljih in tudi neposredno pri kmetih. Klavnice so prejele navodilo naj ne sprejemajo v zakol živine, ki se je hranila s svežo krmo. Po drugi strani je bila dovoljena prodaja mleka in skute, če so proizvajalci krave krmili s suho krmo. Sprostitvi omejitev po 9. maju ni botrovalo zmanjšanje kontaminacije, ampak uveljavitev novih mejnih vrednosti, po katerih so prej neužitna živila čez noč postala užitna.

Ni smo jedli neužitnih živil

Zelenjavo so sproti analizirali v jedrski elektrarni — Po 9. maju so postale prepovedi o izločanju živil iz prodaje bolj širokogrudne

BREŽICE — Ljudje se kar naprej obračajo na najrazličnejše naslove tudi na nas novinarje, da bi se prepričali, če so glede škodljivosti živil zares ukrepali vsi, da bi zavarovali zdravje občanov.

Za tiste, ki so še v dvomu, če morda le niso kupili kontaminirane zelenjave, danes po kronološkem redu priobčujemo, kaj se je dogajalo. Podatke smo dobili pri načelniku medobčinskega inšpektorata dipl. veterinarju Miroslavu Mikelnu v Krškem.

Morebitno škodljivost mleka in skute so od 3. maja najprej ugotovljali pri artiških kmetih, ki so ta živila prinesli na prodaj na krško tržnico. Prodaje ni bilo treba nikomur

prepovedati, ker so proizvajalci krmlili krave s suho krmo.

V skladišču trgovske organizacije Emona Posavje v Brežicah so 5. maja vzeli vzorce solate iz Biograda in Šabca ter domačega ohrovtu in domače solate. Užitna je bila samo solata iz Šabca. Isti dan so v splošni bolnišnici vzeli vzorce skute iz bližnjega okoliša in bila je neoporečna.

● Vse analize so opravili v jedrski elektrarni v Krškem. Po zagotovilih tovariša Mikelna so strokovnjaki delali zelo požrtvovalno in več ur, kot traja običajen delavnik, čeprav to ni njihova delovna dolžnost. Meso pošiljajo v analizo Inštitutu Jožef Štefan, klavnice pa se že ves čas ravnaajo po navodilih inšpekcije in ne sprejemajo v zakol živine, ki so jo hranili s svežo krmo.

Na odkupu sadja in zelenjave pri Agrarii so 6. maja izločili iz prodaje redkvico iz Župelevca, solato iz Biograda na tržnici in ohrovt, ki ga je Agrarii dobavilo podjetje Sadje iz Ljubljane.

7. maja je inšpekcija na tržnici prepovedala prodajo solate, ki jo je

poslalo v Brežice podjetje Voće iz Zagreba.

Od 9. maja naprej so za prodajo zelenjave obveljale nove mejne vrednosti in ukrepi niso bili več tako strogi. Do takrat so na primer v solati lahko namerili le 250 bekerelov joda 131, potem so jih dovolili 3 tisoč. Tisti dan so vzeli v brežiški občini dva vzorca solate, ki je zrasla na tamkajšnjih tleh, in ugotovili, da sta užitna. Berivka je vsebovala 1950 bekerelov joda, glavnata solata pa 1950. Po prejšnjih normah bi bili obe neužitni.